

Research Articles

КОНФОРМИЗЪМ ПРИ РАБОТЕЩИ

Workers' Conformism

Николай Иванчев (Nikolay Ivantchev)*^a

[a] ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, България (South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad, Bulgaria).

Резюме

Изследван е конформизмът при 46 работещи с различни професии чрез модифицирани 2 скали, измерващи конформност, на Santor, Messervey и Kusumakar (2000) – скала за измерване на възприет натиск от връстниците и скала за изследване на конформизъм в антисоциални ситуации. Потвърди се частично хипотезата на изследването, че конформизмът сред работещите е изразен в средна степен. Над половината изследвани работещи се конформират в средна степен за поемане на риск, както и за употреба на алкохол и наркотици, и за сексуални отношения. Обаче малко повече от половината изследвани работещи се конформират слабо за антисоциални дейности (като кражба например). Работещите са най-склонни да се конформират за поемане на риск (10,9%), след това – за употреба на алкохол и наркотици, и за сексуални отношения (8,7%), и в най-слаба степен – за антисоциални дейности (6,5%). Работещите, които са склонни да се конформират за употреба на алкохол и наркотици, също така са склонни да се конформират и за поемане на риск, конформират се повече за антисоциални дейности.

Ключови думи: конформизъм, антисоциални дейности, риск, работещи

Abstract

Conformism was studied among 46 workers with different kinds of occupations by means of two modified scales measuring conformity by Santor, Messervey, and Kusumakar (2000) – scale for perceived peer pressure and scale for conformism in antisocial situations. The hypothesis of the study that workers' conformism is expressed in a medium degree was confirmed partly. More than a half of the workers conform in a medium degree for taking risk, and for the use of alcohol and drugs, and for sexual relationships. More than a half of the respondents conform in a small degree for anti-social activities (like a theft). The workers were more inclined to conform for risk taking (10.9%), then – for the use of alcohol, drugs and for sexual relationships (8.7%), and in the lowest degree – for anti-social activities (6.5%). The workers who were inclined for the use of alcohol and drugs tended also to conform for anti-social activities.

Keywords: conformism, anti-social activities, risk, workers

Psychological Thought, 2013, Vol. 6(2), 317–325, doi:10.5964/psyct.v6i2.69

Received: 2013-04-04. Accepted: 2013-06-15. Published (VoR): 2013-10-25.

*Corresponding author at: South-West University “Neofit Rilski”, 66, Ivan Mihailov Street, 2700 Blagoevgrad, Bulgaria. E-mail: nikyart@yahoo.com

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Въведение

Поставена беше цел да бъде изследван конформизма при работещи, тъй като съществуващите изследвания на конформизма и конформното поведение рядко разглеждат този феномен при социалната група на работещите. Едни от най-популярните изследвания на конформизма са проведени сред студенти (Ash, 2000) и ученици (Santor, Messervey, & Kusumakar, 2000).

По отношение на работещите, чрез наблюдение е изследвано конформното поведение в ситуация на закъсняване за работа, където има наказания за неконформиране и възможните резултати са незакъсняване, пристигане навреме за работа, закъсняване с половин час, закъсняване с повече от половин час до 1 час и закъсняване над 1 час за работа. Поне 78% от работещите се конформират с правилото да не закъсняват за работа по данни от изследване в 3 предприятия (Allport, 1934; Samuel, 1998, p. 527).

Резултатите от някои изследвания показват специфични различия относно конформирането при някои категории работещи. Хората, които са по-работоспособни сутрин, отколкото вечер, са в по-голяма степен колективисти и конформисти, спазващи социалните закони и норми (Fabbri, Antonietti, Giorgetti, Tonetti, & Natale, 2007). Според някои автори принадлежността към специфична професионална група като например педагози, юристи и др. е свързана с по-висок стремеж за социално одобрение (Bardov, 2008, p. 204), а стремежът за социално одобрение може да доведе до по-висока конформност с околните. Хората, които са доста загрижени какво поведение е подходящо, се конформират повече (Johnson, 1989, p. 572). Социалната желателност като потребност от социално одобрение и приемане е свързана с конформиране с правилата и нормите на обществото (Hicks, 1964, p. 24). Ако смяташ, че другите не одобряват, приемат за неетично дадено поведение, е малко вероятно да го извършиш (Wilson, 2008). Стремежът към перфекционизъм в дейностите и в работата се свързва със страх да не загубиш одобрението и приемането от другите (Stoeber & Childs, 2010).

Изследвания на други автори разкриват, че няма значими различия по стремеж за социално одобрение сред представители на четири групи професии - подпомагащи, педагогически, административно-икономически професии, както и неквалифициран персонал (Stanoeva & Stoyanova, 2012).

Други изследвания на поведение, свързано с работата, разкриват, че доброволците имат по-висока мотивация за одобрение (McDavid, 1965). Благотворително поведение по-често проявяват хората с висока мотивация за одобрение (Satow, 1975). Следователно тези категории работещи би трябвало да са по-склонни към конформизъм с правилата и нормите в обществото.

Беше издигнато предположение, че конформизмът сред работещите е изразен в средна степен – нито много силен, нито съвсем слаб, тъй като от една страна съществуват данни, че безработните е по-вероятно да се конформират (Pereira, 2011), вероятно поради по-голяма несигурност в себе си (Kratuol, 1998, p. 526), неувереност, нерешителност, чувство за непълноценност (Vancheva, 2003, p. 31). От друга страна някои автори изразяват възгледа, че високата потребност от социално одобрение е свързана с по-ниско равнище на безработицата (Twenge & Im, 2007), а според съществуващи теоретични концепции стремежът за социалното одобрение е свързан с по-силно конформиране (Hicks, 1964, p. 24). Освен това работещите са усвоили нормите в процеса на социализация и са постигнали идентичност като е надраснат стремежа на тийнейджърите за идентификация с връстниците. Поведението на юношите се детерминира главно под влияние на приятелското обкръжение (Mancheva & Vancheva, 2005, pp. 201, 204). С напредването на възрастта хората се конформират повече с правила и социални очаквания (Stoner & Panek, 1985), конформирането е механизъм на социализацията (Samuel, 1998, p. 528). Следователно конформирането при работещите би трябвало да е по-силно изразено с приетите норми и правила в обществото, отколкото с приятелската група и групата връстници.

Във възрастта от 15 до 17 години се избира бъдещата професия, усвояват се ценности и норми на поведение, а след това се устройват на работа (обикновено до 23-24 години). Във възрастта от 25 до 30 години

младите хора често имат определен опит от работата и семейство, развиват се в професията (Bezlatnyj, 2011, pp. 201-217). До 35 години са характерни усвояване на професионални роли (Ananiev, 2001, p. 114). Към 28-33 година настъпва кризата на 30 – тте години поради нереализиран жизнен замисъл и човек често сменя професията си, начина си на живот, повишава образоваността си, търси смисъл на съществуването (Volkov, 2006, pp. 215-216). За преодоляване на тази криза може да потърси подкрепа (емоционална, социална, инструментална, финансова и информационна) - на работното място от ръководител и колеги; от родители, приятели и интимен приятел (Rasheva, 2006, pp. 78, 86).

Методики на изследването

Изследвани лица

Изследвани са 46 са работещи с различни професии. Те практикуват следните професии: застрахователи (4 души), военен офицер (1 лице), продавач (7 души), преподаватели във ВУЗ (4 души), икономист, счетоводител (2 души), инженери (2 души), кинезитерапевт (1 лице), куриери (2 души), лесничей (1 лице), локомотивен машинист (1 лице), маркетинг и реклама (2 души), мениджъри (5 души), педагози, учители (9 души), сервитьор (1 лице), служител (1 лице), сотаджия (1 лице), фризьор (1 лице), физиотерапевт (1 лице).

Мъжете са 22, а жените – 24. Средната възраст на изследваните е 29 години, а стандартното отклонение е 6 години.

Бяха модифицирани 2 скали, измерващи конформност, на Сантор, Месерви и Кусумакар (Santor et al., 2000) – скала за измерване на възприет натиск от връстниците и скала за изследване на конформизъм в антисоциални ситуации.

Натискът от връстниците е субективно преживяване на чувство за притискане, предизвикване от другите ти да извършиш нещо. **Скалата за измерване на възприет натиск от връстниците на Santor et al. (2000)** се отнася до деликвентни поведения като употреба на наркотици, пропускане на уроци/лекции/курсове, кражба, нарушаване на правила; както и айтеми, отразяващи подтикване към някакво поведение, свързано с това да бъдеш приет от групата връстници – например, употреба на алкохол, поемане на риск, сексуални взаимоотношения. На айтемите се отговаря по 4-степенна скала от напълно съгласен до напълно несъгласен.

Подобно на Berndt (1979), който изследва конформирането за антисоциални дейности като предлага описания на такива ситуации, Santor et al. (2000) разработват свои описания на **ситуации, които се отнасят до антисоциални дейности** - например кражба, пропускане на учебни часове, шофиране след като си пил алкохол. Вместо шестстепенната скала на отговор, която предлага Berndt (1979), Santor et al. (2000) опростяват начина на отговаряне – чрез дихотомни айтеми.

При оригиналните методики Cronbach's alpha е в диапазона от 0,69 до 0,91 (Santor et al., 2000). При българската адаптация на тези методики сред 441 изследвани лица от скалата за измерване на възприет натиск от връстниците са извлечени 3 фактора - „Конформизъм, свързан с употреба на алкохол и наркотици, и за сексуални взаимоотношения, поради възприет натиск от връстниците” (включва 4 айтема и $\alpha = 0,785$); „Конформизъм, свързан с поемане на риск, поради възприет натиск от връстниците” (включва 4 айтема и $\alpha = 0,778$); „Себепреценка за лесно повлияване от натиск от приятели” (включва 3 айтема и $\alpha =$

0,805). За методиката, измерваща конформирание за антисоциални дейности, $\alpha = 0,725$ и тази методика включва 3 айтема (Ivantchev, 2013).

За обработка и анализ на резултатите е използван статистическият софтуер SPSS, чрез който са приложени описателна статистика, корелационен анализ чрез коефициент на корелация на Пирсън и t-критерий - при независими извадки, и при чифтни-Paired- извадки, като последният е използван при скали, които включват еднакъв брой айтеми, което позволява сравнение между различните показатели на едни и същи лица.

Резултати

8 изследвани работещи (5 мъже и 3 жени) преценяват себе си като лесно повлияващи се от натиск от приятели. 30 изследвани работещи (65,2%), от които 11 мъже и 19 жени, считат, че в средна степен се повлияват от натиск от приятели – както повечето хора. 8 работещи (17,4%), от които 6 мъже и 2 жени, считат, че трудно се повлияват от натиск от приятели. Налице е слабо изразена тенденция ($t_{144} = 0,337$; $p = 0,738$) работещите мъже ($M = 5,9$; $SD = 2$) да преценяват себе си като по-трудно повлияващи се от възприетия натиск от връстници, в сравнение с работещите жени ($M = 6,1$; $SD = 1,4$), които преценяват себе си като по-лесно повлияващи се от натиск от приятели (Таблица 1).

Таблица 1

Честотно разпределение на конформирането на работещите за употреба на алкохол и наркотици, за поемане на риск и за антисоциални дейности

Конформна нагласа	Ниска степен на конформирание	Средна степен на конформирание	Висока степен на конформирание
за употреба на алкохол и наркотици, и за сексуални взаимоотношения	N = 14; 30,4%	N = 28; 60,9%	N = 4; 8,7%
за поемане на риск	N = 8; 17,4%	N = 33; 71,7%	N = 5; 10,9%
за антисоциални дейности	N = 25; 54,3%	N = 18; 39,1%	N = 3; 6,5%

Някои данни от изследванията разкриват, че жените се конформират повече от мъжете (Ender, Minden, & North, 1973; Jenness, 1932; Klincharski, 2007, p. 126). Конформирането при двата пола зависи от типа на обсъждания проблем, разглежданата област от социалните взаимоотношения (Levin & Pavelčak, 2006, pp. 35-37).

3 мъже и 11 жени в ниска степен биха се конформирали за употреба на алкохол и наркотици, и за сексуални взаимоотношения. 4 мъже и нито една изследвана жена във висока степен проявяват конформна нагласа за употреба на алкохол и наркотици, и за сексуални взаимоотношения.

Проучванията показват, че натискът от връстниците за сексуални взаимоотношения нараства за мъжете (Ali & Dwyer, 2011). Мъжете по-често употребяват алкохол¹ (Leesch, Walter, Vetschka, Hesselbrock, & Hesselbrock, 2011, pp. 75-77) и наркотици (Rusev, 2007, p. 6), в сравнение с жените. Влиянието на връстниците е по-силно за злоупотреба с наркотични вещества, отколкото за рисков сексуално поведение (Berten, 2008).

Работещите рядко биха се конформирали с приятели за кражба от магазин – само 4,3% или 2 души са съгласни да я извършат под натиска на връстниците. Работещите рядко биха се конформирали с приятели

за шофиране пил - 13% или 6 души от изследваните се поддават на натиска на връстниците в такава ситуация. 37% от изследваните работещи или 17 души биха пропуснали заниманията в започнато от тях обучение/курс, за да излязат с приятелите си за забавления.

По отношение на конформирането за поемане на риск, 32,6% от работещите твърдят, че понякога са правили опасни неща, защото другите са ги предизвикали; по 17,4% от работещите заявяват, че понякога нарушават правила, защото другите са ги подтикнали и че често се чувстват притиснати да правят неща, които обикновено не биха правили; 13,1% са пропускали занимания, свързани с учене, когато другите ги убеждавали да го правят.

Във връзка с конформирането за употреба на алкохол, наркотици и за сексуални отношения, 28,3% от работещите заявяват, че ако приятелите им пият, за тях е трудно да са въздържатели; 8,7% се чувстват принудени да пият на партита; 8,6% изпитват принуденост да имат сексуални взаимоотношения, защото много от хората на тяхната възраст вече поддържат такива; 6,5% (3 души) понякога са се чувствали принудени да вземат наркотици, защото другите са ги накарали.

Работещите по-слабо се конформират за употреба на алкохол и наркотици ($M = 5,96$; $SD = 2,26$), отколкото за поемане на риск ($M = 7,7$; $SD = 2,61$), поради възприет натиск от връстниците ($t_{|45|} = 5,475$; $p = 0,0001$). Най-слабо се конформират за антисоциални дейности.

Работещите, които са склонни да се конформират за употреба на алкохол и наркотици, също така са склонни да се конформират и за поемане на риск, поради възприет натиск от връстниците ($r = 0,616$), конформират се повече за антисоциални дейности ($r = 0,415$) и преценяват себе си като лесно повлияващи се от натиск от приятели ($r = 0,359$).

Няма значими корелации между конформирането за поемане на риск, поради възприет натиск от връстниците и себепреценката за лесно повлияващи се от натиск от приятели ($r = 0,269$). Няма значими корелации между конформирането за антисоциални дейности и себепреценката за лесно повлияване от натиск от приятели ($r = 0,017$), нито между конформирането за антисоциални дейности и конформирането за поемане на риск, поради възприет натиск от връстниците ($r = 0,279$).

Заклучение

Потвърди се частично хипотезата на изследването, че конформизмът сред работещите е изразен в средна степен. Над половината изследвани работещи се конформират в средна степен за поемане на риск, както и за употреба на алкохол и наркотици, и за сексуални взаимоотношения, поради възприет натиск от връстниците. Обаче малко повече от половината изследвани работещи се конформират слабо за антисоциални дейности. Възможни причини за ниския конформизъм за антисоциални дейности при работещите са, че те се отличават с по-голяма независимост (включително материална) и самостоятелност, притежават по-голям социален опит да правят самостоятелни и независими преценки, както и съзнателно да регулират поведението си, и да прилагат социално приемливи модели на поведение.

Работещите са най-склонни да се конформират за поемане на риск (10,9%), след това – за употреба на алкохол и наркотици, и за сексуални взаимоотношения (8,7%), и в най-слаба степен – за антисоциални дейности (6,5%) като кражба (4,3%), но трябва да се има предвид, че процентът конформиращи се рабо-

тещи е най-висок по отношение на конформирането за шофиране в нетрезво състояние (13%). По отношение на конформирането за шофиране има данни, че са налице межкултурни особености при конформирането в такава ситуация - например, че арабите силно се конформират за непредпазливо шофиране (Moran, Baron-Epel, & Assi, 2010).

Все пак положителна тенденция е, че е относително малък процентът работещи, склонни силно да се конформират в ситуации, свързани с нарушения на закона. Изследването на конформната нагласа в такива ситуации е свързано с установяване на склонността на гражданите в трудоспособна и зряла възраст да спазват правилата и нормите в обществото, да съдействат за поддържане на реда и хармоничното съжителство на индивидите и групите.

Беше изследван конформизмът, свързан с антисоциални ситуации, употреба на алкохол и поемане на риск, тъй като е установена тенденция при юношите негативното пряко и косвено влияние от връстниците да има по-силно отражение върху поведението в сравнение с позитивното влияние на връстниците (Padilla-Walker & Bean, 2009).

Разбира се, настоящето изследване има и своите ограничения – по-голям брой изследвани лица и специално по-голям брой от всяка професионална група биха допринесли в по-голяма степен за изясняване на природата на конформизма.

Освен това трябва да се има предвид, че е възможно разминаване между конформната нагласа и проявеното конформно поведение, като данните от някои изследвания показват, че конформното поведение е по-често проявявано, отколкото конформната нагласа (Ivanchev & Markova, 2012), като е изследвана сред младежите конформната нагласа с институции и ръководители, и конформното поведение относно медии.

Конформизмът като явление се оказва ежедневно съпътстващ човешкото поведение и изучаването на неговите механизми, прояви и детерминанти би способствало за разкриване на възможности за повлияване на негативните му последствия за индивидите и обществото. Предмет на бъдещи изследвания би могъл да стане конформизмът за позитивно оценявани дейности.

Бележки

і) Даже има конкретни данни, че това се отнася за възрастта от 12 до 35 години (Rice, 2000, p. 609).

Литература

- Ali, M. M., & Dwyer, D. S. (2011). Estimating peer effects in sexual behavior among adolescents. *Journal of Adolescence*, 34(1), 183-190. doi:10.1016/j.adolescence.2009.12.008
- Allport, F. H. (1934). The J-Curve Hypothesis of conforming behavior. *The Journal of Social Psychology*, 5, 141-183. doi:10.1080/00224545.1934.9919446
- Ananiev, B. G. (2001). *Človek kak predmet poznaniâ* [Human being as an object of knowledge]. Sankt-Petersburg, Russia: Piter.
- Ash, S. (2000). Vliânie gruppovogo davleniâ na modifikaciû i iskaženie suždenij [Effects of group pressure upon the modification and distortion of judgments]. In A. M. Pines & C. Maslach (Eds.), *Praktikum po socialnoj psihologii* [Experiencing social psychology] (pp. 210-224). Sankt-Petersburg, Russia: Piter.

- Bardov, I. (2008). *Eksperimentalna psihologija: Vtora čast* [Experimental psychology: Second part]. Sofia, Bulgaria: UI "Sv. Kliment Ohridski".
- Berten, H. (2008). *Peer influences on adolescent risk behavior: A network analysis of social influence processes among adolescents in Flemish secondary schools*. Paper presented at the annual meeting of the American Sociological Association, Boston, MA. Retrieved from <http://soc.kuleuven.be/ceso/dagvandesociologie/papers/paper.pdf>
- Bezlatnyj, D. (2011). *Pod pricelom: Molodež v sovremennoj Rossii* [Draw a bead on: Youth in contemporary Russia]. Moscow, Russia: OOO "Vaš poligrafičeskij partner".
- Berndt, T. J. (1979). Developmental changes in conformity to peers and parents. *Developmental Psychology*, 15(6), 608-616. doi:10.1037/0012-1649.15.6.608
- Endler, N. S., Minden, H. A., & North, C. (1973). The effects of reinforcement and social approval on conforming behaviour. *European Journal of Social Psychology*, 3(3), 297-310. doi:10.1002/ejsp.2420030308
- Fabbi, M., Antonietti, A., Giorgetti, M., Tonetti, L., & Natale, V. (2007). Circadian typology and style of thinking differences. *Learning and Individual Differences*, 17(2), 175-180. doi:10.1016/j.lindif.2007.05.002
- Hicks, M. (1964). *Social self and the social desirability motive* (Unpublished doctoral dissertation). University of Florida, Gainesville, FL.
- Ivantchev, N. (2013). *Konformizam i priemane na drugite v mladežka vazrast* [Conformism and acceptance of others at youth age] (Unpublished doctoral dissertation). ŪZU "Neofit Rilski", Blagoevgrad, Bulgaria.
- Ivantchev, N., & Markova, K. (2012). Konformizam po otnošenje na institucii i medii pri mladeži [Youth conformity regarding institutions and media]. *Psychological Thought*, 5(2), 195-212.
- Jenness, A. (1932). The role of discussion in changing opinion regarding a matter of fact. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 27(3), 279-296. doi:10.1037/h0074620
- Johnson, M. A. (1989). Concern for appropriateness scale and behavioral conformity. *Journal of Personality Assessment*, 53(3), 567-574. doi:10.1207/s15327752jpa5303_13
- Klincharski, V. (2007). *Netolerantnostta kam različiata* [Intolerance to differences]. Sofia, Bulgaria: "Voenno izdatelstvo" EOOD.
- Kratuol, D. R. (1998). Konformna ličnost [Conform personality]. In R. D. Corsini (Ed.), *Enciklopediâ po psihologiâ* [Encyclopedia of psychology] (p. 526). Sofia, Bulgaria: Nauka i izkustvo.
- Leesch, O.-M., Walter, H., Vetschka, C., Hesselbrock, M. N., & Hesselbrock, V. (2011). *Alkohol i tûtûn: Medicinski i socialna aspekti na upotreba, zloupotreba i zavisimost* [Alcohol and tobacco: Medical and social aspects of use, abuse and addiction]. Sofia, Bulgaria: Tempora EOOD.
- Levin, D. M., & Pavelčak, M. A. (2006). Konformizam i podčinenie [Conformism and obedience]. In S. Moscovici (Ed.), *Socialna psihologiâ* [Social psychology] (pp. 29-59). Sofia, Bulgaria: Damân Âkov.
- Mancheva, R., & Vancheva, Y. (2005). Vliânie na referentnata grupa za formirane na konformni i konfliktni naglasi pri ûnošite [Influence of the referent group for formation of the adolescents' conform and conflict attitudes]. In P. Ivanov (Ed.), *Priložna psihologiâ i socialna praktika* [Applied psychology and social practice] (pp. 198-204). Varna, Bulgaria: VSU "Černorizec Hrabar".

- McDavid, J. W. (1965). Approval-seeking motivation and the volunteer subject. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2(1), 115-117. doi:10.1037/h0021992
- Moran, M., Baron-Epel, O., & Assi, N. (2010). Causes of road accidents as perceived by Arabs in Israel: A qualitative study. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 13(6), 377-387. doi:10.1016/j.trf.2010.07.001
- Padilla-Walker, L. M., & Bean, R. A. (2009). Negative and positive peer influence: Relations to positive and negative behaviors for African American, European American, and Hispanic adolescents. *Journal of Adolescence*, 32(2), 323-337. doi:10.1016/j.adolescence.2008.02.003
- Pereira, V. B. (2011). Experiencing unemployment: The roles of social and cultural capital in mediating economic crisis. *Poetics*, 39(6), 469-490. doi:10.1016/j.poetic.2011.09.005
- Rasheva, M. (2006). *Spravâne sas stresa i depresiâ* [Coping with stress and depression]. Sofia, Bulgaria: AI "Marin Drinov".
- Rice, F. (2000). *Psihologiâ podrostkovogo i ûnošeskogo vozrasta* [Psychology of growing up and adolescent age]. Sankt-Petersburg, Russia: Piter.
- Rusev, A. (2007). *Lečeniето na narkomanii v Balgariâ: Sastoânie i problemi* [Treatment of narkomania in Bulgaria: State and problems]. Sofia, Bulgaria. Retrieved from <http://initiativeforhealth.org/bg/assets/files/lzsledvania%20dokladi/Drug%20Treatment%20Report-bul.pdf>
- Samuel, W. (1998). Konformnost [Conformity]. In R. D. Corsini (Ed.), *Enciklopediâ po psihologiâ* [Encyclopedia of psychology] (pp. 527-528). Sofia, Bulgaria: Nauka i izkustvo.
- Santor, D. A., Messervey, D., & Kusumakar, V. (2000). Measuring peer pressure, popularity, and conformity in adolescent boys and girls: Predicting school performance, sexual attitudes, and substance abuse. *Journal of Youth and Adolescence*, 29(2), 163-182. doi:10.1023/A:1005152515264
- Satow, K. L. (1975). Social approval and helping. *Journal of Experimental Social Psychology*, 11(6), 501-509. doi:10.1016/0022-1031(75)90001-3
- Stanoeva, G., & Stoyanova, S. (2012). Priemane na drugite, čuvstvo za prietost i stremež kam priemane pri predstaviteli na različni profesii [Acceptance of others, feeling of being accepted and striving for being accepted among the representatives of different kinds of occupations]. *Psychological Thought*, 5(1), 47-59. doi:10.5964/psyct.v5i1.8
- Stoeber, J., & Childs, J. H. (2010). The assessment of self-oriented and socially prescribed perfectionism: Subscales make a difference. *Journal of Personality Assessment*, 92(6), 577-585. doi:10.1080/00223891.2010.513306
- Stoner, S. B., & Panek, P. E. (1985). Age and sex difference with the Comrey Personality Scales. *The Journal of Psychology*, 119(2), 137-142. doi:10.1080/00223980.1985.10542880
- Twenge, J. M., & Im, C. (2007). Changes in the need for social approval, 1958–2001. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 171-189. doi:10.1016/j.jrp.2006.03.006
- Vancheva, Y. (2003). Osobenosti na konformizma i konformnoto povedenie, i neobhodimostta ot negovoto izučavane pri ûnošite [Peculiarities of conformism and conform behaviour, and the necessity of its study in adolescents]. In G. Eneva & D. Bozhinova (Eds.), *Teoritiko-priložni aspekti na psihologiâta (sbornik)* [Theoretic and applied aspects of psychology (Collection of studies)] (pp. 26-32). Blagoevgrad, Bulgaria: UI "Neofit Rilski".

Volkov, B. S. (2006). *Psihologijâ ûnosti i molodosti* [Psychology of adolescence and youth]. Moscow, Russia: Akademičeskij proekt: Triksta.

Wilson, B. A. (2008). Predicting intended unethical behavior of business students. *Journal of Education for Business*, 83(4), 187-195. doi:10.3200/JOEB.83.4.187-195

About the Author

Nikolay Ivantchev, PhD, is an assistant in Educational Psychology at SWU “Neofit Rilski”. He has a Master degree in Psychology of Management.